

UNITÁRIUS ÉLET

XXV. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

1971. ÁPRILIS—JÚNIUS

Az Állami Egyházügyi Hivatal új elnöke

Az országgyűlési választásokat követően a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa több fontos, egész népköztársaságot érintő döntést hozott. Ezek közül az összes egyházakat közelről érintette az a döntés, mellyel az Elnöki Tanács, érdemeinek elismerése mellett, Prantner József államtitkárt, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökét e tiszte alól nyugalomba vonulása miatt, felmentette. Eredményes munkássága elismerésül a Munka Vörös Zászló Érdemrendje kitüntetését adományozta.

Prantner József erős elvi alapokon álló, bölcs és segíteni tudó egyéniségére mindig szeretettel emlékezünk vissza. Újból megköszönjük azokat az emlékeztető gondolatokat, melyeket az 1968-ban tartott négyszázados zsinatunkon mondott, méltatva haladó nagyjainkat. A megérdemelt nyugalom ezután következő esztendeire jó egészséget kívánunk.

Megnyugató örömet keltett az Elnöki Tanács minket is érintő másik döntése, mellyel az Állami Egyházügyi Hivatal eddigi első elnökhelyettesét, Miklós Imrét, államtitkárrá és az Állami Egyházügyi Hivatal elnökévé kinevezte. Miklós Imre államtitkár, csak néhány héttel ezelőtt kapott magas állami kitüntetést, eddig végzett jó munkájáért. Több, mint húsz esztendeje dolgozik különböző felelős vezető beosztásban. Jól ismeri az egyházakat, köztük a mi egyházunk ügyeit is. Széleskörű tapasztalata, nagy emberismerete és belső emberségéből fakadó segítő készsége támogatni fogja továbbra is, új és még fontosabb feladatukra ellátásában.

Tisztelettel köszöntjük az állam és az egyházak között kialakult jó viszony első munkáját és működéséhez sok sikert kívánunk.

A Béke-Világtanács budapesti ülése

Május 13—16 napjain Budapesten ülésezett a Béke-Világtanács közgyűlése. Fővárosunk ismét a világ béke nagy kérdéseinek tárgyalásának a színhelyévé vált ezáltal. Emlékezünk még az 1953. évi júniusi budapesti felhívására a BVT-nek, melyből a bizakodás hangját hallották meg száz- és százmilliók, mert nyilvánvalóvá vált, hogy a béke erői, az emberi élet iránti tisztelet és megbecsülés elvei kezdenek győzedelmeskedni a már-már pattanásig feszített hidegháború atmoszférájában. 1953 óta nagy munkát fejtett ki a BVT. Mindig hallatta szavát a békét fenyegető imperialista törekvések jelentkezésekor. Szívósan és következetesen hirdette, hogy a világ problémáit nem fegyverrel, hanem a népek érdekeit szolgáló igazságosságnak szellemi eszközeivel kell megoldani. A fegyverek halált és pusztulást hoznak, a béke az alkotás, a gyarapodás, a viruló élet biztosítója.

A mostani ülésen is foglalkozott a Béke-Világtanács közgyűlése mindazokkal a problémákkal, amelyek ma vetnek konkolyt a népek életébe, teremtenek viszályt népek és nemzetek között s idézik fel a háború veszélyét s ezáltal a halál és pusztulás rémét a világban.

A tanácskozások különböző alkalmain s természetesen a záró dokumentumokban is állást foglalt a BVT közgyűlése az európai béke és biztonság megteremtése; a különböző nemzetközi haladó mozgalmak egysége; a közel-keleti háborús feszültség politikai rendezése; a szabadságukért és nemzeti függetlenségükért küzdő népek támogatása; a fegyverkezési verseny megszüntetése s főleg a tömegpusztító fegyverek betiltása mellett. Olyan nagyhorderejű problémák

mák ezek a mi napjainkban, amelyek a világ minden népét érintik.

A Béke-Világtanács budapesti közgyűlésén egyházi személyiségek is részt vettek, többek között Pimen metropolita a Szovjetunióból, Abernathy lelkész az Egyesült Államokból, a Keresztény Békekonferencia képviselőjében Dr. Bartha Tibor református püspök vezetésével négy tagú egyházi küldöttség.

Az egyházak jelenléte a BVT munkájában természetes jelenség s szolgálattevőinek ama felismeréséből fakad, hogy Isten egyedüli ura az életnek és a halálnak. Isten hív el minket az életre s az ő szent tetszésétől függ halálunk órája is. A háború nem oldja meg a világ problémáit, tiszteletben kell tartani a népek szabadságát és nemzeti függetlenségét. Az egyházak képviselői szocializmust építő magyar népünk életében, a testvéri szocialista államokban szintén, s egyre több kapitalista országban is a béke szükségességének, az egymás mellett és az együtt élés egyetlen használható alternatívájának abból az evangéliumi felismerésből fakadóan, hogy minékünk Jézus-hoz hasonlóan kell cselekednünk. Jézus meggyőzte a világot arról, hogy az isteni jó, szeretet, munka és alkotás, megbocsátás és lelki tisztaság az emberi természetnek is része lehet, sőt része kell, hogy legyen, — éppen ez az ember feladata a világban. E nagy feladat teljesítését akadályozza a háború, segíti elő a béke, az alkotó és munkálkodásban kiteljesedő béke.

Unitárius Anyaszentegyházunk nagy figyelemmel kísértte a Budapesten ülésező BVT munkáját s a május 22-én délelőtt 11 órakor ülésezett Unitárius Békeszolgálat magáévá tette a hozott határozatokat.

ZSINATI FŐTANÁCSI ÜLÉSÜNK

1971. máj. 23-án, vasárnap, rendkívüli ülést tartott a Magyarországi Unitárius Egyház Zsinati Főtanácsa. Bajor közügyigazgató-lelkész imája után, az ülés elhatározta, hogy üdvözlét küld Miklós Imre államtitkárnak, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökének, dr. Dana McLean Greeleynek, az International Association for Religious Freedom elnökének, kérve, hogy jókívánságainkat továbbítsa a tagegyházak felé, és dr. Kiss Elek püspöknek Kolozsvárra.

Az elnöki megnyitóban dr. Ferencz József főgondnok köszöntötte az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke, Miklós Imre államtitkár képviselőjében megjelent Straub István főosztályvezető-helyettest és a gyűlés tagjait. Megemlékezett az áprilisi választásokról, megállapítva, hogy az ország népe ismét hitet tett a Haza-fias Népfront által megfogalmazott békepolitika mellett. Méltatta a Békevilág tanács nemrégiben Budapesten tartott ülésének a munkáját, melynek budapesti felhívását a lelkészek békeértekezlete egyhangúan magáévá tette.

Többen kimentették magukat, akiket betegség, idős kor, vagy más ok akadályozott meg a részvételben. Dr. Imreh Dénes tb. főgondnok meleghangú levelében azt kívánta, hogy a végzendő munka legyen Istennek tetsző és egyházunknak hasznos. Györffy István ny. lelkész-teológiai professzor Isten áldását kérte a zsinati tanácskozásra.

A zsinati ülés megelékezett az egyház halottairól, akik az elmúlt évek rendjén távoztak el végleg körünkől, s akik régebben a zsinat, vagy a korábban működött közgyűlés tagjai voltak. Köztük elsősorban R. Filep Imre főtisztelendő úrról, akinek váratlan halála, egyházunkban, de azon kívül is, osztatlan részvétet váltott ki.

AZ EGYHÁZI TÖRVÉNYEK KORSZERŰSÍTÉSE

A rendkívüli ülés, melynek megtartásához az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke leiratával előzetesen hozzájárult, letárgyalta a korszerűsített egyházi törvényeinket. Az alábbiakban részleteket közlünk az előadói javaslat indoklásából:

A XVI. században, amikor a magyar unitárius egyház, az akkor önálló Erdély területén megalakult, az egyház kormányzását Dávid Ferenc püspök, valamint a tizenkét „egyházkörnyék” esperese végezte. Így szól erről egy 1579. évi feljegyzés.

A gyülekezeteket a hitelvi dolgok vonatkozásában a lelkész vezette. Tekintettel azonban arra, hogy a XVI. században a városok, illetve községek kormányzásában a polgári és az egyházi feladatok még nem voltak különválasztva, a gyülekezetek anyagi vonatkozású ügyeit a városok, illetve községek előjáróságai irányították. Ez a magyarozata annak, hogy amikor 1579-ben Dávid Ferencet a fejedelem elfogatta, akkor a Kolozsvár város kormányzatát ellátó centumvirek, a száz férfiből álló tanács védelmezte, ők küldtek követeket az országgyűléshez, melyben a kolozsvári plébánosi tisztet is ellátó Dávid Ferenc szabadonbocsátását kérték.

A világi elem csak a XVIII. század elején kapcsolódott be szervesen az egyetemes egyház kormányzásába.

Az erdélyi fejedelemség megszűnését követő Habsburg-elnomás esztendeiben, a marosvásárhelyi táblánál működő unitáriusok és más környékbeli nemesek, tanácsot alakítottak, mely az egyház ügyeivel foglalkozott. Ezekből a tanácskozásokból alakultak ki a főgondnoki, majd később a kollégiumok mellett működő iskolai felügyelő gondnoki, és az egyházközi esperest támogató kör felügyelő gondnoki tisztségek. Körülbelül erre az időre esik a gyülekezetek szintjén is a polgári községnek az egyházközségtől való különválása. A gyülekezetek anyagi gondjait a lelkész mellett elsőrendűen a presbitérium — a vének tanácsa — látja el.

A fejlődés folyamata innen kezdve egysíkú, és az egész egyházra, valamint az egyházközségekre és egyházkörökre vonatkozó határozatokat az évente tar-

tott egyházi főtanács gyűlések, vagy az időnként tartott zsinatok hozták meg. Itt már az egyházi és a világi elem egyformán képviselve volt.

Az első összefoglaló, és az egész egyházra nézve kötelező szervezeti szabályzatot, a Disciplina Ecclesiastica-t, Radezki Bálint püspök fogalmazta latin nyelven a XVII. század derekán. A következő században egyházunk egyik legnagyobb püspöke, Szentábrahám Mihály foglalja össze az egyházi szabályokat.

A XIX. század elején, a reformkor hatása alatt számos régi rendelkezést megújítottak. Az 1848–49. évi szabadságharcot követő osztrák abszolutizmus éveiben a bécsi kormány elrendeli, hogy az egyházak mutassák be jogszabályaikat. Bölöni Mikó Lőrinc jogtanár foglalja rendszerbe az „unitárius „canonokat” 1851-ben. Ezek voltak érvényben a század végéig. Tulajdonképpen egyházi szervezeti törvényeinket az 1899 és 1904 között tartott zsinatok alkották és a szükség megkívánta módosításokkal együtt ezek alapján kormányozta a magyarországi unitárius egyház a maga életét az első világháború végét követő területi változásokig. A XIX. század derekától kezdődően a magyar király erősítette meg az egyház legfelsőbb tisztségviselőjének a megválasztását, és a püspök a király, illetve megbízottja kezébe tette le a hűség esküt.

A trianoni békeszerződéssel Romániához csatolt területeken működő nyolc unitárius egyházkör az említett törvények keretei között élte életét azzal a különbséggel, hogy a legfelsőbb állami felügyeletet ettől az időtől kezdve nem a magyar, hanem a román király gyakorolta.

A Magyarországon maradt IX. egyházkör esperesét, a kolozsvári főhatóság püspök vikáriusi címmel, püspöki hatalommal ruházta fel, mellette a Magyarország területén élő egyházi tanácsosok alkották az Igazgató Tanácsot.

Az 1930-as évek derekán a magyarországi unitáriusság elérkezettnek látta az időt arra, hogy önálló, független egyházi keretben élje tovább egyházi életét és megalkotta saját önálló, a romániai (erdélyi) régi Szervezeti Törvényektől eltérő rendelkezéseit.

Az 1940–44. közötti évek átmeneti változásai következtében ezeket a már legfelsőbb államfői jóváhagyásra benyújtott szervezeti törvényeket egyházunk 1940 őszén visszavonta.

1945-ben újra visszaállt a korábbi helyzet, azzal a módosítással, hogy a kolozsvári főtanács által megalkotott ún. Külön Törvény, püspöki helynöknek nevezte a magyarországi unitárius egyházkör fejét.

1948–49-ben a romániai magyar unitárius egyház szervezeti törvényét újraalkotta, azon a kor a követelményeinek megfelelő változtatásokat keresztülvezette, e törvényt a román kultuskormány jóváhagyta.

Az 1949-ben jóváhagyott Szervezeti Szabályzat már nem is tesz említést a Magyarország területén fekvő IX., ún. Duna–Tisza menti Unitárius Egyházkörről. Az említett romániai intézkedéseket követően, a kolozsvári egyházi főtanács közölte a magyarországi unitárius egyházkörrel, hogy vele a jövőben egyházi szervezeti kapcsolatot nem tart fenn és részére az összes egyházkormányzási feladatokat átengedi.

Az 1950-es esztendőket nem voltak alkalmasak arra, hogy az egyház és az állam a felmerült kérdéseket rendezze. 1954-ben a magyarországi unitárius egyházkör a szükség kívánta követelményeknek megfelelően, megalkotta új nyugdíjszabályzatát és azt az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke jóváhagyta.

Amikor az 1956. évi ellenforradalmi eseményeket követően az állam ismét rendezte az egyházak legfőbb tisztségviselőinek megválasztására vonatkozó egyházi, illetve állami jogokat, a magyarországi unitárius egyházkör, mint látszólag nem önálló egyház, az akkor megjelent 1957. évi 22. törvényerejű rendeletben nincs is megemlítve. Az unitárius egyház vezetői és az Állami Egyházügyi Hivatal képviselői között időről időre megbeszélések folytak e rendezetlen állapot tisztázása céljából. Első lépésként 1968-ban a

Magyar Népköztársaság képviselőjében, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke hozzájárult ahhoz, hogy egyházunk fennállása 400 éves fordulójának tiszteletére Budapesten zsinatot tartsunk, és elismerte egyben azt is, hogy a magyarországi unitárius egyházkör átalakult azzá, ami gyakorlatilag már 1949 óta volt, Magyarországi Unitárius Egyházzá. Az 1968. augusztus 21-én tartott emlékeztető budapesti zsinatunkat már mint egyház hívtuk össze és tartottuk meg. E zsinat egyben utasította az Egyházi Képviselő Tanácsot, mely a korábbi Egyházközi Tanács feladatkörét vette át, hogy készítse el a legszükségesebb szervezeti törvények korszerűsítését.

Az Egyházi Képviselő Tanács létrehozta azt a külön bizottságot, amely a Szervezeti Törvény módosítását és korszerűsítését munkába vette, és 1969. év folyamán több ízben ülésezett, s lefektette azokat az elvi alapokat, amelyek hozzájárultak az előttünk fekvő Szervezeti Törvény megalkotásához. 1969 és 1970 évek folyamán a kialakulás állapotában lévő Szervezeti Törvény kérdéseiről az Elnökség szükség szerint tárgyalt az Állami Egyházügyi Hivatallal, hogy az együttes erőfeszítések kialakíthassák a kívánt, és számunkra szükséges korszerű egyházi törvényt.

A megszerkesztett Szervezeti Törvényeket az Egyházi Képviselő Tanács megküldte az egyházközségnek, tanulmányozás és javaslatétel végett.

Ezzel párhuzamosan az egyházi elnökség számos egyházi tanácsos atyánkfiait kért fel az egyházi törvény áttanulmányozására, észrevételeinek, javaslatainak megtételére. Különösképpen köszönjük dr. Gyarmany László, dr. Nyiredy Szabolcs és Sütő Nagy László egyházi tanácsosok, dr. Kozma Jenő egyházi jogtanácsos és Útő Lajos budapesti presbíter atyánkfiainak fáradságot nem kímélő átdolgozó, szövegező és stilizáló munkáját.

A lelkészi kar már 1969. tavaszán foglalkozott értekezletén az egyházi törvénnyel, s azóta is állandóan felszínen maradt ez a feladatkör, legutóbb pedig, amikor az egyházközségek megkapták az átdolgozott egyházi törvényt, újra megtették észrevételeiket.

A beérkezett javaslatokat, észrevételeket, módosításokat az Elnökség bedolgozta a Szervezeti Törvényekbe. Így áll előttünk a korszerűsített három Szervezeti Törvény:

I. Törvény: A Magyarországi Unitárius Egyház hatóságai és tisztségviselői.

II. Törvény: A Magyarországi Unitárius Egyház lelkészeinek és énekvezéreinek választásáról és kinevezéséről.

III. Törvény: A Magyarországi Unitárius Egyház Nyugdíjtanácsának szabályzata.

A korszerűsített Szervezeti Törvények a mai magyarországi unitárius egyházi életünket veszik figyelembe, amikor szakítanak egyházunknak eddigi hármas tagozódású felépítésével. A hármas tagozódás a régi Szervezeti Törvényben *egyházközségi, egyházközi és egyetemes egyházi* hatóságokat és tisztségviselőket írt elő. A korszerűsített Szervezeti Törvény kettős tagozódásban *egyházközségi és egyetemes* egyházi hatóságokat és tisztségviselőket működött.

A korszerűsített Szervezeti Törvényben tehát nincs egyházkör, vagyis esperesség, s nincsenek egyházközi tisztségviselők, vagyis esperes, felügyelő gondnok stb.

A korszerűsített Törvény előírja az egyházközség tagjainak jogait és kötelességeit, figyelembe véve azt a korszerű követelményt, amely a mi unitárius egyházunkban ugyan 400 éves múltat tekint vissza —, hogy mind valláserkölcsei, mind anyagi vonatkozásban ki-kí szabadon dönt arról, hogy tagja kíván-e lenni valamelyik unitárius egyházközségnek.

Nyomatékosan hangsúlyozza a korszerűsített Törvény az egyházközségek autonómiáját, abban a tiszteletreméltó keretben és szabadságban természetesen, amely az egyetemes unitárius egyház részeként számára adva van.

Előírja a korszerűsített Törvény, hogy a püspök és a főgondnok hűség esküt tesz az Elnöki Tanács elnökének kezébe, s elkötelezi magát népünknek és szocialista rendünknek a szolgálatára.

Szervezeti Törvényünk kimondja, hogy a magyarországi unitárius egyház lelkészutánpótlását a Buda-

pesti Unitárius Teológiai Intézet biztosítja, ez felveti azt a köteleességet, hogy később kidolgozzuk a Teológiai Intézet működési szabályzatát is.

A Szervezeti Törvények átdolgozása rendjén két álláspont állt szemben egymással a tekintetben, hogy a magyarországi unitárius egyház lelki életének a vezetőjét az ősi hagyományoknak megfelelően továbbra is püspöknek nevezzük-e, vagy más, korszerűbb elnevezéssel illessük. E kérdést úgy egyházi, mint állami részről számos szempontból megfontolták. Nyilvánvaló volt ugyanis az, hogy az egyház fejét a jövőben sem püspöki helynöknek, sem helyettes püspöknek nevezni nem lehet, mert hiszen ez arra utalt volna, hogy valamilyen vonatkozásban, valaki másnak alá van rendelve. Végül is e kérdésben kezdettől fogva a nemes hagyomány álláspontját elfoglaló, immáron néhai R. Filep Imre atyánkfia álláspontja diadalmaskodott, amikor úgy egyházi, mint állami vonatkozásban közös nevezőre jutottunk abban a kérdésben, hogy a magyarországi unitárius egyház fejét, úgy, mint a múltban, püspöknek, világi elnökét pedig főgondnoknak nevezi a Szervezeti Törvény.

Néhai Filep Imre atyánkfia életének utolsó heteiben örömmel értesült arról, hogy ebben a kérdésben az egyház és az állam képviselői, az ő javaslatát elfogadva, közös nevezőre jutottak.

A magyarországi unitáriusságnak Karádi Pál személyében a XVI. században már önálló püspöke volt. Egyre több adat látszik bizonyítani azt, hogy a XVI–XVII. században ugyancsak önálló egyházi keretek között működött dunántúli unitáriusság Pécsen székelt vezetője püspöki jogokat is gyakorolt.

Tájékoztatásul legyen szabad még megemlíteni a korszerűsítésnek néhány lényeges jellemzőjét. A korszerűsítés figyelemmel volt arra, hogy 1950-ben a Magyar Népköztársaság Alkotmányának 54. §-a, az egyházat az államtól külön választotta. Ez a gyakorlat egyébként teljes mértékben megfelel a mi unitárius vallásos felfogásunknak. Ennek következtében kimaradtak mindazok az egykori szakaszok, amelyek arra utaltak, hogy az egyház püspöke előbb a főrendiháznak, később a felsőháznak hivatalból tagja volt, továbbá hogy a lelkész hivatali állásánál fogva részt vett a helyi iskolaszékek munkájában stb.

Az állam és az egyház különválasztásának következtében természetesen megszűntek azok a jogok — melyeket egyházunk ugyan a múltban a legritkább esetben vett igénybe —, amely lehetőséget adott arra, hogy az egyházközségek a hívekre kivetett egyházi adót, állami közadók módjára a polgári hatóság segítségével behajthassák. Az egyházfenntartási járulék tehát, éppen úgy, mint az egyházközségi tagság, önkéntes.

Az unitárius egyházba való áttéréssel, illetve az onna történő kilépéssel kapcsolatos régi formalitások ugyancsak megszűntek. Az egyházközségek egyháztagoknak a jövőben azokat az unitárius férfiakat és nőket tekintik, akik konfirmáltak, és akik az egyes egyházközségek presbitériumai által megállapított egyházfenntartási járulék minimális összegét évről évre megajánlják. Az ilyen egyháztagok gyakorolják a jövőben az aktív és passzív egyházközségi jogokat, tehát választók, és presbíteri, gondnoki, egyházi tanácsosi tisztségekre választhatók. A korszerűsítés rendjén felmerült az a gondolat is, hogy az egyház megválasztott püspöke hivatali állásánál fogva egyben a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkésze is legyen, anélkül, hogy erre őt az egyházközség autonóm fóruma megválasztaná. Ezt a gondolatot is kiküszöböltük és a legmesszebbmenően biztosítottuk, úgy a budapesti, mint az összes többi egyházközség szabad lelkészválasztási jogát.

A régi Szervezeti Törvény a püspök részére a lelkészek kinevezésével kapcsolatosan diszkrecionális jogot biztosított a tekintetben, hogy ha egy egyházközségbe több lelkész nyújtotta be pályázatát és azok közül egyik sem kapta meg a leadott érvényes szavazatok 51 százalékát, akkor a püspök a két legtöbb szavazatot elért lelkész közül azt nevezte ki, akit saját belátása szerint alkalmasabbnak tartott. A korszerűsített Törvény a püspöktől ezt a jogot megvonja. Ezzel is az egyházközség autonómiáját biztosítja, mert a püspök köte-

les a legtöbb szavazatot elnyert lelkészt — amennyiben kizáró okok nem forognak fenn — kinevezni.

A korszerűsített egyházi törvény nem tesz említést arról, hogy bármely egyházi tisztségre — akár egyházközségi, akár egyetemes egyházi szinten, férfiak és nők egyaránt választhatók. Büszkén valljuk meg, hogy e megnevezésre szükség nem volt, mert hiszen közgyűléseink már hosszú évek óta választottak meg unitárius asszonyokat és leányokat egyes egyházközségek presbitereinek, gondnokának, és mi választottunk első ízben asszonyt legfőbb egyházi törvényhozó és kormányzó testületünkbe is...

A javaslat elhangzása után Szász János lelkész fel-szólalásában méltatta a korszerűsített egyházi törvényt, hangsúlyozta, hogy azok a múlt nemes hagyományainak tiszteletbentartása mellett, jelen életünket és jövőnket fogják szolgálni. A zsinati ülés a javaslatot teljes egyhangúsággal elfogadta. A javaslat ellen senki sem szavazott és senki sem tartózkodott a szavazástól.

A szavazás eredményének kihirdetése után az Állami Egyházügyi Hivatal képviseletében jelen levő *Straub István* főosztályvezető-helyettes szólalt fel. Megállapította, hogy az állam és az unitárius egyház kapcsolata jó; nem azt keressük, ami szétválaszthatna, hanem azt, amiben együtt tudunk dolgozni. Az állam megbe-

csüli az egyházak munkáját, hiszen a vallásos emberek mindennapi munkája is hozzájárul népünk jobb és boldogabb jövőjének, a szocializmusnak az építéséhez.

A zsinati ülés letárgyalta és elfogadta az 1969–70. évi zárszámadást, az 1971. évi egyházi költségvetést. Az Egyházi Képviselő Tanács tartalmas és a gyülekezetek életét is ismertető jelentését *Bencze Márton* előadó terjesztette a gyűlés elé. Dr. Szinte János, Sütő Nagy László, dr. Gálffy Zoltán és a vendégként jelenlevő dr. R. Filep Aladár hozzászólásai után, a zsinati ülés a jelentést tudomásul vette.

Végül dr. Mátéffy Géza, mint a Főtanács Bizottság elnöke tette meg jelentését. Az ülés az új főtanács bizottságot továbbra is dr. Mátéffy Géza elnöklete alatt küldötte ki s annak tagjai László Andor, Nagy Sándor és Orbán Gyula tanácsosok.

A zsinati ülés tagjai sorában nagy lelkesedést váltott ki az az elnöki bejelentés, hogy a sorra kerülő választásokkal kapcsolatosan történt előzetes közvélemény-kutatás alapján, a főgondnoknak kandidált *ifj. Bartók Béla* mérnök, budapesti gyülekezetünk áldozatkész tagja, megválasztása esetén, e tisztséget elvállalja.

Az ülés Bajor János közügyigazgató imájával ért véget, aki egyébként a vasárnapi istentiszteleten tartott tartalmas és szépen előadott egyházi beszédével a zsinat tagjainak nagyrabecsülését váltotta ki.

Megüresedett lelkészi állások betöltése

A budapesti egyházközség az 1971. évi költségvetés beállításakor két egyenrangú lelkész illetményét vette fel. *Bencze Márton* lelkész évek óta egyik szorgalmas pásztor a budapesti gyülekezetnek. Az R. Filep Imre elhalálozásával megüresedett másik lelkészi állásra az egyházi főhatóság a pályázatot kiírta. Az állásra *Huszt János* pestlőrinci lelkész nyújtotta be pályázatát, akit a budapesti gyülekezet hívei május 9-én tartott közgyűlésükön megválasztottak. *Huszt János* a kinevezés után, állását 1971. június hó 1-vel el is foglalta. Beiktatása — egyházunk ősi szokásai szerint — egyszerű gyülekezeti ünnepség keretében történt meg a Nagy Ignác u. templomban, jún. 6-án. A kinevezési okiratot, lelkésztársa, *Bencze Márton* főjegyző olvasta fel. *Huszt János* lelkész unitárius szellemű gondolatokban gazdag beszéddel kezdte meg szószéki szolgálatát. Az istentisztelet végeztével egyházunk és a gyülekezet képviselői üdvözölték sok szeretettel. Bízunk benne, hogy a budapesti gyülekezet két lelkésze, *Bencze Márton* és *Huszt János*, két régi jó barát, a munkát és

a két templom szószékét egymással és más lelkésztársaikkal is megosztva, a szószékeken és a cura pastoralis vonalán is jó munkát fognak végezni.

A pestlőrinci gyülekezet megüresedett lelkészi állására *László Andor*, eddigi füzesgyarmati beszolgáló lelkész adta be pályázatát. A pestlőrinci gyülekezet — melytől *Huszt János* lelkész a pünkösdi istentiszteleten búcsúzott el — az istentiszteletet követő közgyűlésen *László Andor* lelkészt megválasztotta. *László Andor* lelkész beiktatására jún. 20-án, vasárnap de. 11 óra-kor tartandó istentiszteleten kerül sor.

A füzesgyarmati gyülekezet beszolgáló lelkészi teendőinek ellátásával egyházunk előljárói, a gyülekezettel egyetértésben, 1971. július 15-től Bajor János debreceni lelkészt bízták meg. Említett időpontig a beszolgálás munkáját még *László Andor* lelkész látja el, aki nyári szabadságáról való hazatérte után fog elbúcsúzni füzesgyarmati híveitől, akik éveken át körükben végzett munkáját nagyra értékelték.

Dürer Albert

(1471—1528)

Születése ötszázadik évfordulójáról az egész művelt világ megemlékezett. Itt-ott azt is elmondották, hogy magyar származású. Már a XV. század végén ismertté vált mint rajzoló. Olaszországi útja után ismerkedik meg a színekkel is. Az egyszerű származású ember, a természet gyermeke marad elismerése után is. A reneszánsz áthatja művészetét, de egyes műveiben a késői gótika gyermeke marad.

Az egykori Nuremberga, szülővárosa ma is őrzi a Dürer házat. A korai lutheri reformációval megismer-

kedett, s annak követője lett. Művésze az egész világot, az egész embert gazdagította. Saját korát megítélte, nem a dogmák rabja, és egész munkásságával a jövőnek dolgozott. „Apostolai” emberek, akik felelősnek érzik magukat a jövőért.

A németországi Religionsgemeinschaft Deutsche Unitarier, ez a humanista szellemet ápoló mozgalom, a Dürerre való emlékezés jegyében 1971. pünkösdjén, Nürnbergben tartotta közgyűlését, melyre egyházunkat is meghívták. Jó kívánságainkat mi is elküldöttük és velük együtt áldozunk egy nagy művész életműve előtt.

Dürer: Jézus találkozása Mária Magdolnával, fametszet, 1511.

Választás után — új feladatok előtt

(Beszélgetés Ajtai Endre atyánkfiával, a kocsordi tanács vb elnökhelyettesével)

Tizenhat évi tanácstagság, állandó tevékenykedés, munka jellemzi. Típusa a szívós kocsordi földművesnek, aki ha kellett, Amerikát is megjárta, hogy létalapot teremtsen magának, mert a gr. Tisza hitbizománya, tilalomfalként meredt egészséges törekvései elé.

Emlékképek vonulnak előttem róla, most, hogy lakásán beszélgetünk. Hosszú, súlyos kórházi ápolás után tér haza Budapestről. Az orvos még szívesen táppénzre venné. De vitázik az orvossal, mert hívja a munka. Ő győz. — Az árvíz idején, amikor a vész néhány száz méterre volt templomunktól, ott állt az elágazásnál, higgadt nyugalommal irányította a dőmpereket és teherautókat a legjobban veszélyeztetett helyekre. — Nehéz megtalálni, még otthon is, pedig rengetegen keresik. Szaladgál, intézkedik. 1952 óta brigádvezető, 1964 óta gépcsoportvezető a tsz-ben.

Erős munkakedvére, hihetetlen szívósságára célozva kezdem beszélgetésünket:

„Gondolom, munkaszeretete vívta ki választói bizalmát, annyira, hogy 16 év óta minden cikluson tanács-tagdá választották?” — kérdezem.

— „Nem csak ezért” — feleli. „Amióta tanács-tag vagyok, vezetőink, mindent elkövetnek, hogy a falu is, az egyén jóléte is emelkedjen. Csak az én tanács-tagságom tizenhat éve alatt pl. teljessé tették a villanyhálózatot, járdát raktak le, emeletes iskolát, modern tanácsházat építettek. A falu egészségügyi, gazdasági és kulturális létesítményei jók. Nagyon szép a könyvtárunk. Az egyéni jólétet fel lehet mérni a sok új OTP;

vagy saját erőből épített modern házon, amelyek az utolsó tizenhat évben épültek. Egyre több a magángép-kocsi a faluban. Ennek a szép fejlődésnek én csak egyik — tehetségem szerinti — munkása voltam, de a dolgozó nép alkotta meg az eredményeket vezetőivel és a Hazafias Népfronttal az élen. És a legutóbbi választáson ezeknek az eredményeknek szólt valójában a majdnem egyhangú „Igen” amivel megválasztottak.

„Mik a tervei, tanácsági minőségében?”

— „Szeretném az új ciklus során még nagyobb erővel szolgálni községünk céljainak megvalósítását. Az új tanácsban elnökhelyettesnek is megválasztottak és ez még fokozottabb kötelezettséget ró rám.”

„Mik a Tanács további tervei?”

„Óvodánk elavult. Modern, kulturált, egészséges körülményeket akarunk biztosítani községünk legkisebb polgárainak. Fel kell újítani kútjainkat, vízhozamukat bővíteni, tisztítani kell. Elkopott járdáinkat rendbe hozni. Főútra torkolló utcáinkból jó kilátást kell biztosítani a járműveknek...” sorolja fel a jó gazda pontosságával a teendőket.

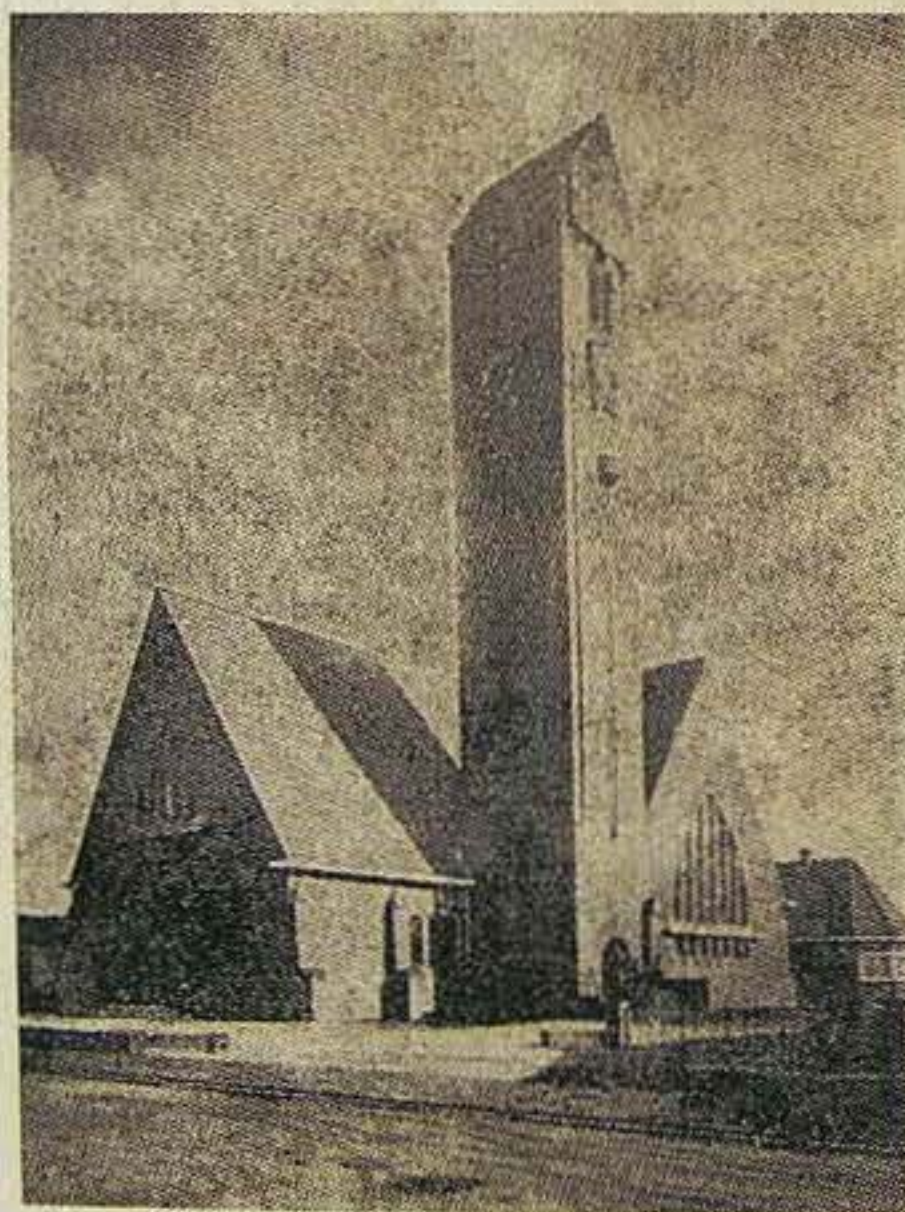
Be sem tudjuk fejezni a beszélgetést. Újra keresik. Bár este van, veszi jegyzeteit, füzetét, indul hogy intézkedjen.

Mi pedig sok szeretettel kívánunk Ajtai Endre elnökhelyettesnek és egész Kocsord községnek eredményes munkát az elkövetkező esztendőben.

Szász János

Nyári vendégeink

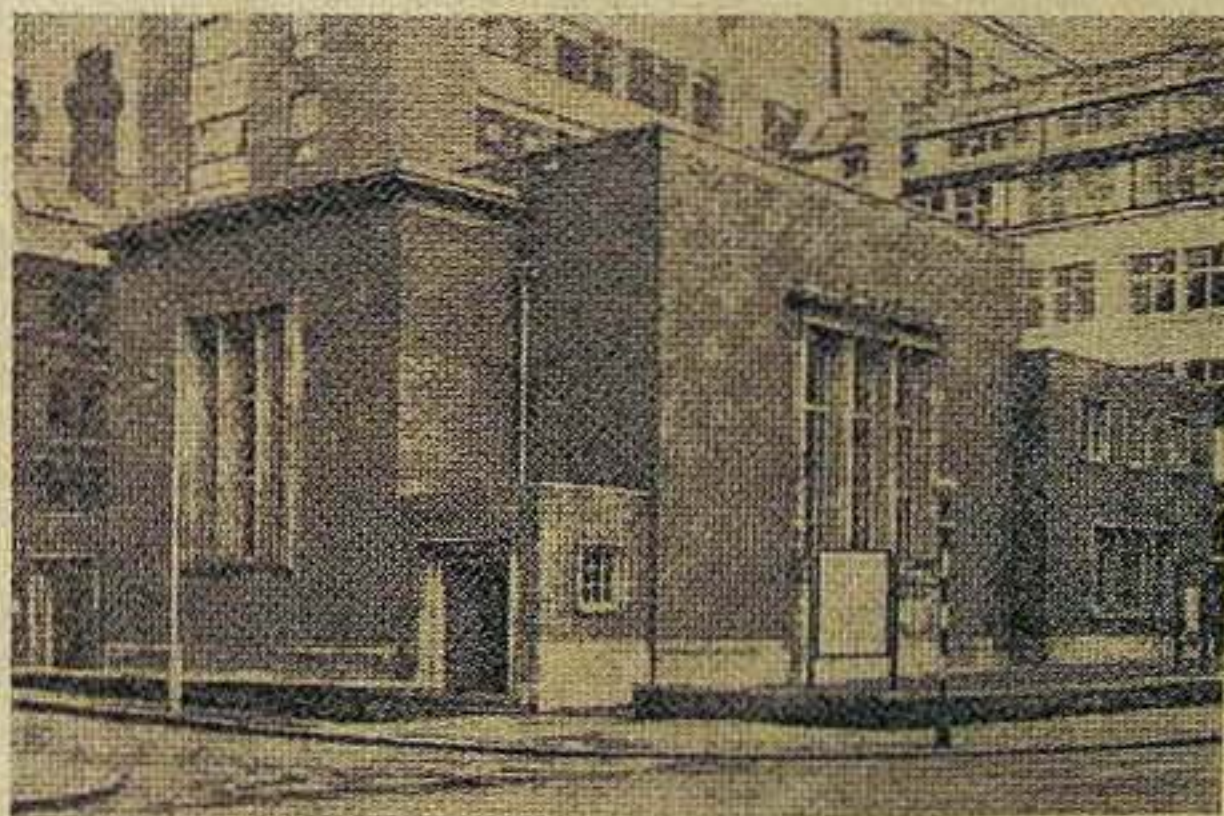
A HILVERSUMI (HOLLANDIA)
REMONSTRÁNS TEMPLOM

Vendégprédikátor szolgál július 4-én, vasárnap d. e. 11 órakor a Nagy Ignác u. templom szószékén, angol nyelven, tolmácsolás mellett. Dr. J. van Goudoever a vendégprédikátor, ki egy ideig a hilversumi remonstráns gyülekezet papja volt, néhány éve a remonstráns egyház ügyvezető főtákará.

Egyházunk évszázadok óta baráti kapcsolatot tart fenn a hollandiai remonstránsokkal, s ezt a hagyományos jó kapcsolatot a jelenben is nagy örömmel és sok szeretettel kívánjuk ápolni.

MANCHESTER (ANGLIA)
CROSS UTCAI UNITÁRIUS TEMPLOM

A manchesteri unitáriusok népes csoportja, a Cross utcai unitárius templom fiatal papja, Kenneth B. Ridgway vezetésével augusztusban Magyarországra és Romániába látogatnak. Aug. 3-án, d. u. 6 órakor el-látogatnak Nagy Ignác u. templomunkba is. Az érdeklődőket erre az alkalomra is szeretettel várjuk.

A manchesteri templom is a háború áldozata lett, az új templom modern vonalai beleillenek a nagy iparváros új központjába.

Lapzártakor kaptuk a szomorú hírt, hogy Boros Áron hódmezővásárhelyi kántorunk május 31-én, 86 éves korában elhunyt. Több, mint 60 évig állt egyházunk szolgálatában. Méltatására jövő számunkban visszatérünk.

HÍREK

Néhai R. Filep Imre főtisztelendő úr munkájának emlékére, külföldi barátai közül a düreni szabadelvű német protestáns gyülekezet lelkészei, két alkalommal is anyagi támogatást nyújtottak a budapesti egyházközségünk villanyfűtésének a bevezetésére. — A temetést követő napon M. Meylahn és U. Sonntag lelkészek 1000 német márkát adtak át erre a célra. A nemrégiben Magyarországon járt D. Schmitt lelkész pedig 10 000 forintot adott át R. Filep Imréné főtisztelendő asszonynak, azzal, hogy ezt R. Filep Imre 56. születésnapján, 1971. máj. 21-én fizesse be az egyházközség pénztárába, a már említett célra. Mindkét adományt őszinte szívvel köszönjük.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa május 14-én este a Gelért szálloda különtermében fogadást adott a Béke Világtanács ülésén részt vett egyházi személyiségek tiszteletére. A megjelenteket, köztük Moszkva metropolitáját Pimen őminenciáját és dr. Ijjas József kalocsai római katolikus érseket, dr. Bartha Tibor püspök, a Tanács elnöke köszöntötte. A külföldi vendégek között volt Ralph Abernathy amerikai néger baptista lelkész, dr. Martin Luther King mozgalmának jelenlegi vezetője, aki kedvesen említette egyházunk jelenlévő képviselőjének, Ferencz József főgondnoknak, hogy őt milyen meleg baráti szálak fűzik az amerikai unitáriusok vezetőihez, akik a polgárjogi mozgalmakban a múltban is és ma a Vietnamból való kivonulás szorgalmazása kérdésében vele együtt harcolnak. Örömmel vettünk részt ezen a találkozón, ahol protestánsok és katolikusok együtt beszélgettek a világ minden tájáról idelátogatott és a béke ügyéért harcoló külföldi egyházi vezetőkkel. A fogadáson részt vett Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke munkatársaival együtt.

Hantos János, Budapest fővárosi tanácsának elnökhelyettese, márc. 26-án fogadást adott a budapesti protestáns és izraelita egyházi vezetők tiszteletére, melynek keretében ismertette a fővárosi időszerű problémáit. A fogadáson egyházunk képviselőiben főgondnokunk vett részt, akivel az elnökhelyettes és Turai István fővárosi egyházügyi tanácsos szívélyesen elbeszélgetett.

Turai István fővárosi egyházügyi tanácsosnál tett látogatást máj. 27-én dr. Ferencz József főgondnok, Huszti János budapesti lelkész kíséretében. Egyházunk képviselői ismertették egyházunk időszerű, budapesti problémáit, melyek megoldásához kérték a segítséget. Turai István egyházügyi tanácsos megértéssel fogadta egyházunk képviselőit és jó indulatú támogatásáról biztosította őket.

Egyházi személyiségek az új parlamentben

Dr. Bartha Tibor református és D. Káldy Zoltán evangélikus püspököket, Lehel Ferenc szombathelyi evangélikus lelkészt, továbbá dr. Beresztóczy Miklós prépostot, dr. Várkonyi Imrét, az Actio Catholica igazgatóját és Horváth Richárdot, a Katolikus Szó főszerkesztőjét népünk az országgyűlés tagjai közé választotta. Dr. Bartha Tibor püspököt az Elnöki Tanács tagjai sorába is beválasztották. Dr. Beresztóczy Miklós az országgyűlés alelnöke lett.

Örvendünk ezeknek a közéleti megbízatásoknak, mert benne az egyház és az állam között egyre erőteljesebben kialakuló jó viszony bizonyítékát látjuk. Munkásságukra Isten áldását kérjük.

A füzeggyarmati unitárius egyházközségben március 27-én gyülekezeti napot rendezett László Andor lelkész és felesége. A tea-estén Timár Máté író olvasott fel írásából, köztük Balázs Ferenc meszkői sírjánál tett látogatásáról. A vasárnap délelőtti tartott istentiszteleten Bencze Márton főjegyző szolgált. A gyülekezet ma is szeretettel és tisztelettel veszi körül öv. Kincses Lászlóné ny. tanítónőt, aki pedagógiai munkásságáért több alkalommal kapott magas kitüntetést.

Nagy Réka és Rajna Gyula a budapesti Nagy Ignác utcai templomban tartották esküvőjüket. Frigyükre Huszti János lelkész kérte Isten áldását, május 21-én.

Bencze Vilma (Bogárka) és Lovász Zoltán június 5-én Budapesten a Högyes utcai templomban kérték házasságukra Isten áldását. Bencze Márton lelkész-főjegyző, ki az esketési szertartást végezte, meghatóan indította utnak négy gyermeke közül az első.

Mindkét fiatal párnak sok örömet és boldogságot kívánunk.

A kocsordi egyházközségünkben Szász János lelkész minden hétfőn este, népes gyülekezet előtt, biblia-órákat tartott, melyek rendjén aktuális társadalmi kérdések megbeszélésével is foglalkoztak. A tavaszi záróesten egyházunk képviselői is részt vettek, körükben Timár Máté író olvasott fel novelláiból.

A kocsordi egyházközség lelkészi állására Egyházi Képviselő Tanácsunk, az illetékes magyar hatóságok hozzájárulásával ifj. Vég Mihály alsórákosi lelkészt hívta meg. A Képviselő Tanács 5000 Ft segélyt szavazott meg a gyülekezetnek a parókia épületének rendbehozatalára.

Debrecenben és Nyíregyházán március 29-én Keresztesi János és Buhala István megyei egyházügyi tanácsosoknál tett látogatást egyházunk képviselőiben Ferencz József főgondnok. Örömmel tapasztalta, hogy mindkét megyei tanácsos jól ismeri a hozzá tartozó unitárius gyülekezetek problémáit, egyházunk múltját. Segítőkészségükről már több alkalommal meggyőződünk.

Debreceni gyülekezetünkben dr. Kalotai Tibor orvos a fia, valamint a Városi Tanács áldozatos segítségével megújították a templom és a parókia tetőzetét és az épület utcai frontját. Egyházi Képviselő Tanácsunk legutóbbi ülésén 12 000 Ft segélyt szavazott meg, hogy a gyülekezet a helyreállítás munkáját az udvari részen is befejezhesse.

Abrudbányai Ivánt, néhai dr. Abrudbányai János egykori kolozsvári teológiai professzor fiát, a szegedi egyetemén a jogtudományok doktorává avatták. További munkájához sok sikert kívánunk.

BÉKEHÍRNÖK a címe a magyarországi baptista egyház lapjának. A lap karácsonyi száma közölte dr. Ferencz Józsefnek, „Manelfi Péter emlékezete” c. könyvismertetését. Manelfi a XVI. század derekán Olaszország északi városáiban anabaptista-antitrinitárius nézeteket vallott, s így egyben mindkét felekezet eszméi előfutárai közé tartozott.

Egyházi Krónika címen jelenik meg a keleti ortodox egyház folyóirata. Az 1971. évi második számban dr. Berki Ferenc „Orthodoxia és a magyar ökumené sajtója” címen igazítja helyre azokat a téves adatokat, melyek a hazai testvéregyházak lapjaiban időről időre megjelennek. E jó példát adott alkalommal mi is követni fogjuk.

Dr. Koncz János egyházi tanácsos, aki tavaly töltötte be kilencvenedik életévét, a húsvéti istentiszteleten még fiatalosan járult az úr asztalához. Szeretettel köszöntjük és további jó egészséget kívánunk.

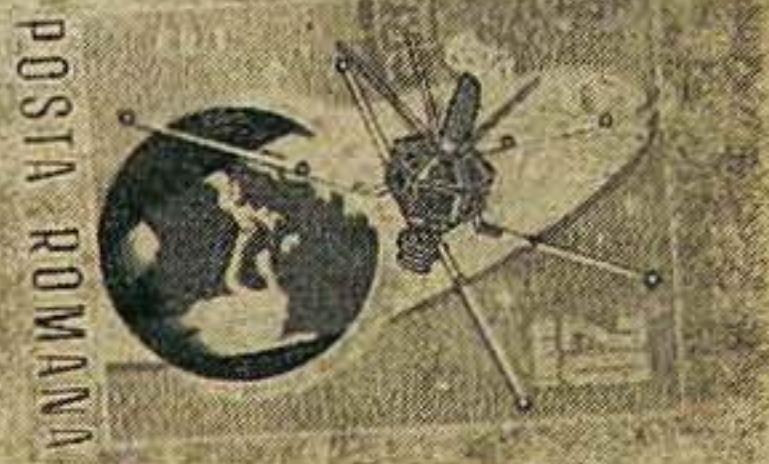
Györfi István ny. lelkész, betegsége miatt nem tud részt venni egyházi életünkben. Húsvét ünnepére elküldötte jó kívánságait, amit a gyülekezet örömmel fogadott. Mielőbbi teljes felgyógyulást kívánunk Pista bácsinak.

Özv. dr. Csiki Gáborné főtisztelendő asszony is szorgalmas látogatója az istentiszteleteknek és a Högyes utcában tartott gyülekezeti napoknak. Egyházunk javaslatára az amerikai unitárius univerzalista egyház nyugdíjintézete, 1971. júliustól felemelte özvegy nyugdíját, amint erről főhatóságunkat dr. George J. Spencer igazgató értesített. A segítséget az egyház nevében is köszönjük.

Pethő István főtisztelendő úr az elmúlt hónapokban betegeskedett és a Högyes utcai templomba járó gyülekezet több vasárnapi istentiszteletén át nélkülözötte megszokott jelenlétét a templomban. A húsvéti urvacsoraosztásos istentiszteleten már részt vett és a pünkösdi ünnep első napján ágendált. Reméljük, hogy a jövőben újra többször tud szívéreinken szolgálatot vállalni.

Özv. dr. Balázs Ferencné, a néhai nagynevű Balázs Ferenc unitárius lelkész édesanyja elhunyt. Hosszú éveket élte túl a modern unitárius gondolat, a szocializmus igazságáért már a háború előtti években is harcoló fiát. Nem tartozott egyházunk tagjai sorába, de kegyelettel őrizték emlékét és hátramaradtainak vigasztalódást kívánunk.

Bélyegsarok

Előző számunkban kezdtük meg az unitárius témájú és vonatkozású bélyegek közlését az Unitárius Életben. Meg kell azonban említsem, hogy a motívumgyűjtés nem csak a bélyegekre, hanem a bélyegzőkre is kiterjed. Egy szép motívumgyűjteményben az érték emelése szempontjából, de dekoratív szempontból is remekül beleilleszthető a szép emlékbélyegző. Képünk a székelykeresztúri líceum 175 éves jubileumára kibocsátott emlékbélyegzőt mutatja be. Köztudomású, hogy ez a líceum eredetileg unitárius gimnázium volt és a bélyegző képe is az új kollégiumot ábrázolja a tanulás szimbólumával.

A 175. születésnapját megért intézmény valódi népfőiskola volt, hiszen tanulóinak legnagyobb része és mindenkorai mecénásai a keresztúrkörnyéki földműves nép gyermekeiből és egyszerű embereiből kerültek ki. Immáron 177 éve szolgálja ezen a vidéken az emberi haladás és művelődés nagyszerű ügyét.

Sz. J.

Unitárius vallásos félórát közvetít a Petőfi Rádió július 4-én és augusztus 29-én, Szász János, ill. Huszti János lelkészek szolgálatával.

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos

a Magyarországi Unitárius Egyház
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Ferencz József

Budapest IX., Högyes Endre u. 3.

Táv.: 137-186.

A szerkesztő bizottság vezetője:
Bencze Márton

Tagjai: Bajor János és Szász János

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI, Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Évi előfizetési díj: 24,- forint

INDEX: 25.842

71.2468/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bolgár Imre igazgató